

تجزیه و تحلیل شغل با رویکرد اسلامی

محمد حسین شیخی

علی یاور فصیحی

با نظارت علمی

مجتبی درودی

محسن منطقی

انتشارات مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی

۱۴۰۰

سرشناسه	:	شیخی، محمدحسین، ۱۳۵۰ -
عنوان و نام پدیدآور	:	تجزیه و تحلیل شغل با رویکرد اسلامی / محمدحسین شیخی، علی یاور فصیحی؛ با نظارت علمی مجتبی درودی، محسن منطقی.
مشخصات نشر	:	قم: مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی علیه السلام ، ۱۳۹۰.
مشخصات ظاهری	:	۴۰۲ ص؛ ۵/۱۴ × ۵/۲۱ س.م.
فروست	:	سلسله: ۱۵۳۷؛ موضوع مدیریت؛ ۲۵.
شابک	:	۹۷۸-۶۰۰-۴۴۴-۲۹۳-۰
وضعیت فهرست‌نویسی	:	فیا.
یادداشت	:	کتابنامه: ص. ۳۶۲ - ۳۷۸؛ همچنین به صورت زیرنویس.
موضوع	:	تحلیل شغل.
موضوع	:	Job analysis
شناسه افزوده	:	فصیحی، علی‌یاور، ۱۳۳۸ -
شناسه افزوده	:	درودی، مجتبی، ۱۳۳۸ -
شناسه افزوده	:	منطقی، محسن، ۱۳۴۲ -
شناسه افزوده	:	مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی علیه السلام
رده‌بندی کنگره	:	HF۵/۵۵۴۹
رده‌بندی دیویی	:	۳۰۶/۶۵۸
شماره کتاب‌شناسی ملی	:	۷۶۷۵۰۸۵
اطلاعات رکورد کتاب‌شناسی	:	فیا

شماره ردیف

شماره موضوعی

۱۵۳۷

مدیریت - ۲۵

۱۴۰۰-۱۹

www.ketab.ir

■ تجزیه و تحلیل شغل با رویکرد اسلامی

● مؤلفان: محمد حسین شیخی و علی یاور فصیحی

● ناظران علمی: مجتبی درودی و محسن منطقی

● ناشر: انتشارات مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (ره)

● چاپ: افق

● نوبت و تاریخ چاپ: اول، بهار ۱۴۰۰

● شمارگان: ۳۰۰

● قیمت: ۸۱۰۰۰ تومان

● دفتر مرکزی: قم، خیابان شهداء، کوی ممتاز، پلاک ۳۸

● تلفن و نمابر: ۰۲۵-۳۷۷۴۲۳۲۶

● شعبه تهران: خیابان انقلاب، بین خیابان ۱۲ فروردین و شهید منیری جاوید، ساختمان شماره ۳۱۰، طبقه سوم، واحد ۱۱۲

● تلفن و نمابر: ۰۲۱-۶۶۴۶۶۱۲۱

● شعبه مؤسسه امام خمینی (ره): قم، بلوار امین، بلوار جمهوری اسلامی، مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (ره)

● تلفن: ۰۲۵-۳۲۱۱۳۶۲۹

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۴۴۴-۲۹۳-۰

کلیه حقوق برای ناشر محفوظ است

فهرست مطالب

۱۱	مقدمه معاونت پژوهش
۱۴	مقدمه کارگروه
۱۸	پیشگفتار

بخش اول: کلیات

۲۲	مقدمه
۲۴	ضرورت و اهمیت تحقیق
۲۶	پیشینه مطالعاتی موضوع
۲۶	روش شناسی تحقیق
۲۶	۱. نوع تحقیق
۲۸	۲. روش تحلیل
۳۰	بیان واژه‌ها و مفاهیم کلیدی
۳۰	۱. کار
۳۱	۲. شغل
۳۲	۳. وظیفه
۳۳	۴. مسئولیت

۳۵	۵. پست
۳۵	۶. رسته شغلی
۳۶	۷. رسته فرعی شغلی
۳۶	۸. رشته شغلی
۳۷	۹. طبقه شغلی
۳۷	خلاصه بخش اول

بخش دوم: تجزیه و تحلیل شغل در ادبیات مدیریت رایج

۴۰	مقدمه
----	-------

فصل اول: چستی و چگونگی تجزیه و تحلیل شغل در ادبیات مدیریت رایج

۴۳	چستی تجزیه و تحلیل شغل در منابع مدیریت رایج
۴۵	چگونگی تجزیه و تحلیل شغل در منابع مدیریت رایج
۴۵	مراحل تجزیه و تحلیل شغل در ادبیات مدیریت رایج
۴۶	مرحله ۱. تعیین مجریان تجزیه و تحلیل شغل
۴۷	مرحله ۲. شناسایی اهداف و مشاغل سازمان
۴۸	مرحله ۳. شناسایی اهداف و کاربردهای تجزیه و تحلیل شغل
۴۹	مرحله ۴. انتخاب مشاغل کلیدی
۵۰	مرحله ۵. تعیین منابع اطلاعات شغلی
۵۱	مرحله ۶. تعیین روش‌های جمع‌آوری و تحلیل اطلاعات شغلی
۵۲	۱-۶. روش‌های سستی جمع‌آوری اطلاعات شغلی
۶۱	۲-۶. روش‌های ویژه یا ساختاریافته جمع‌آوری اطلاعات شغلی
۶۲	مرحله ۷. بازبینی و تحلیل اطلاعات شغلی
۶۳	مرحله ۸. تدوین شرح شغل

۸۲	خلاصه و تعریف شغل	۶۸
۸۳	نمونه وظایف و مسئولیت‌ها	۶۸
۸۴	ارتباط مشاغل با یکدیگر	۶۹
۸۵	حدود اختیارات شاغل	۷۰
۸۶	شرایط محیط کار	۷۰
۸۷	ابزار و وسایل مورد نیاز	۷۱
۸۸	معیارهای عملکرد	۷۱
مرحله ۹	تدوین شرایط احراز شغل	۷۲
۹-۱	قابلیت و شایستگی علمی	۷۴
۹-۲	قابلیت و شایستگی اجرایی و مدیریتی	۷۷
مرحله ۱۰	طراحی مجدد مشاغل	۷۹

فصل دوم: چستی و چگونگی طراحی مشاغل براساس ادبیات مدیریت رایج

چستی طراحی مشاغل براساس ادبیات مدیریت رایج	۸۱
چگونگی طراحی شغل براساس ادبیات مدیریت رایج	۸۴
۱. اهداف طراحی مشاغل	۸۴
۱-۱. اهداف اولیه	۸۴
۱-۲. اهداف ثانویه	۸۵
۲. نظریه‌ها و روش‌های مربوط به طراحی مشاغل	۸۶
۲-۱. روش علمی	۸۶
۲-۲. روش انگیزشی	۸۹
۲-۳. روش مهندسی انسانی	۹۴
۲-۴. روش گروه کاری خودگردان	۹۶
۲-۵. دیدگاه‌های سیستمی و اقتضایی	۹۸
۳. عوامل مؤثر در طراحی مشاغل	۱۰۰

- ۳-۱. عوامل سازمانی ۱۰۰
- ۳-۲. عوامل محیطی ۱۰۰
- ۳-۳. عوامل رفتاری ۱۰۱

فصل سوم: چستی و چگونگی طبقه‌بندی مشاغل براساس منابع مدیریت رایج

- مقدمه ۱۰۵
- چستی طبقه‌بندی مشاغل براساس منابع مدیریت رایج ۱۰۶
- چگونگی طبقه‌بندی مشاغل براساس منابع مدیریت رایج ۱۰۸
۱. طبقه‌بندی مشاغل براساس ملاک‌های کیفی ۱۰۹
- ۱-۱. روش رتبه‌بندی ۱۰۹
- ۱-۲. روش طبقه‌بندی ۱۱۱
۲. طبقه‌بندی مشاغل براساس ملاک‌های کمی ۱۱۴
- ۲-۱. روش مقایسه عوامل ۱۱۵
- ۲-۲. روش امتیازی ۱۱۹
- خلاصه بخش دوم ۱۲۵

بخش سوم: تجزیه و تحلیل شغل با رویکرد اسلامی

- مقدمه ۱۳۰
- تعریف تجزیه و تحلیل شغل با رویکرد اسلامی ۱۳۲
۱. شناسایی کلیدواژگان ۱۳۴
- ۱-۱. واژگان بیانگر شغل ۱۳۶
- ۱-۲. واژگان بیانگر مبانی انسان‌شناسی ۱۶۰
- ۱-۳. واژگان بیانگر شرح وظایف ۱۶۵
- ۱-۴. کلیدواژگان بیانگر شرایط احراز ۱۷۳

مقدمه معاونت پژوهش

حقیقت اصیل ترین، جاودانه ترین و زیباترین راز هستی و نیاز آدمی است که سلسله مؤمنان و عالمان صادق چه جان‌ها که در راه آن نباخته، و جاهلان و باطل پرستان چه توطئه‌ها و ترفندها که برای محو و مسخ آن نساخته‌اند. چه تلخ واقعی است مظلومیت حقیقت، و چه شیرین حقیقتی است این واقعیت که در مصاف همیشگی حق و باطل، حق بر باد و سرفراز است و باطل از بین رفتنی و نگویند. این والا و بالانشینی حقیقت، گذشتنه از سرشت حق، وام‌دار کوشش‌های خالصانه و پایان‌ناپذیر حقیقت‌جویانی است که در عرصه نظر و عمل کمر همت محکم بسته و از دام و دانه دنیا رسته‌اند، و در این میان نقش و تأثیر ادیان و پیامبران الهی، و به‌ویژه اسلام و پیامبر اکرم ﷺ و جانشینان برحق و گرامی او ﷺ، برجسته‌ترین است.

دانشمندان نام‌آور شیعه رسالت خطیر و بی‌نظیر خویش را بهره‌گیری از عقل و نقل و غوص در دریای معارف قرآن و برگرفتن گوهر ناب حقیقت از سیره آن پیشوایان و عرضه آن به عالم بشری و دفاع جانانه در برابر هجوم ظلمت پرستان حقیقت‌گریز دانسته و در این راه دیده‌ها سوده و جان‌ها فرسوده‌اند. اکنون در عصر بحران معنویت که دشمنان حقیقت و آدمیت هر لحظه با تولید و انتشار فزون از شمار آثار نوشتاری و دیداری و به‌کارگیری

انواع ابزارهای پیشرفته سخت‌افزاری و نرم‌افزاری در عرصه‌های گوناگون برای سیطره بر جهان می‌کوشند، رسالت حقیقت‌خواهان و اندیشمندان حوزوی و دانشگاهی، به‌ویژه عالمان دین، بس عظیم‌تر و سخت دشوارتر است.

در جهان تشیع، پژوهشگران حوزوی در علوم فلسفی و کلامی، تفسیری و حدیثی، فقهی و اصولی و نظایر آن کارنامه درخشانی دارند، و تأملات ایشان بر تارک پژوهش‌های اسلامی می‌درخشد. در زمینه علوم طبیعی و تجربی و فناوری‌های جدید نیز پژوهشگران ما تلاش‌هایی چشمگیر کرده، گام‌هایی نویدبخش برداشته و به جایگاه درخور خویش در جهان نزدیک شده‌اند، و می‌کوشند تا با فعالیت‌های روزافزونشان مقام شایسته خویش را در صحنه علمی بین‌المللی بازبندند. ولی در قلمرو پژوهش‌های علوم اجتماعی و انسانی تلاش‌های دانشمندان این مرزوبوم آن‌گونه که شایسته نظام اسلامی است به بار ننشسته و آنان گاه به ترجمه و اقتباس نظریات دیگران بسنده کرده‌اند. در این زمینه کمتر می‌توان ردّ پای ابتکارات و به‌ویژه خلاقیت‌های برخاسته از مبانی اسلامی را یافت و تا رسیدن به منزلت مطلوب راهی طولانی و پرچالش درپیش است. از این رو، افزون بر استنباط، استخراج، تفسیر و تبیین آموزه‌های دینی و سازمان‌دهی معارف اسلامی، کاوش در مسائل علوم انسانی و اجتماعی از دیدگاه اسلامی و تبیین آنها از مهم‌ترین اهداف و اولویت‌های مؤسسات علمی به‌ویژه مراکز پژوهشی حوزه‌های علمیه است.

مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی* در پرتو تأییدات رهبر کبیر انقلاب اسلامی و حمایت‌های بی‌دریغ خلف صالح وی، حضرت آیت‌الله خامنه‌ای «مد ظله العالی» از آغاز تأسیس براساس سیاست‌ها و اهداف ترسیم‌شده از سوی حضرت آیت‌الله محمدتقی مصباح یزدی* به امر پژوهش‌های علمی و دینی اهتمام داشته و در مسیر برآوردن نیازهای فکری و

معاونت پژوهش مؤسسه برای تحقق این مهم، افزون بر برنامه‌ریزی و هدایت دانش‌پژوهان و پژوهشگران، در زمینه نشر آثار محققان نیز کوشیده و بحمدالله تاکنون آثار ارزنده‌ای را در حد توان خود به جامعه اسلامی تقدیم کرده است. کتاب پیش روی، پژوهشی است در قلمرو مدیریت منابع انسانی با رویکرد اسلامی که با تلاش پژوهشگران ارجمند حجت‌الاسلام والمسلمین دکتر محمدحسین شیخی و حجت‌الاسلام علی‌یاور فصیحی نگارش یافته است. هدف اصلی نویسندگان ارائه رویکرد اسلام به تجزیه و تحلیل شغل برای تحقق هدف اسلامی‌سازی علوم انسانی است.

معاونت پژوهش از مؤلفان محترم و حجت‌الاسلام والمسلمین آقای دکتر محسن منطقی و حجت‌الاسلام والمسلمین مجتبی درودی که با نظارت و ارائه نظرهای سودمندشان، بر اتمام و غنای اثر افزوده‌اند، صمیمانه سپاسگزاری می‌کند و توفیق روزافزون ایشان را از خداوند منان خواستار است.

معاونت پژوهش

مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی *